

Jindřichovice - zajatecký tábor

V Krušných Horách na západě Čech v obci Jindřichovice během první světové války byl na území tehdejšího Rakousko-Uherska největší zajatecký tábor. Zajatecké tábory v Rakousko-Uhersku byly většinou jednonacionální, v čemž tábor v Jindřichovicích byl výjimečný - byl vícenacionální a zároveň největší. Lágr prošlo 40.000 zajatců a zemřelo jich tam kolem 10.000. V samotném mauzoleu se nachází 7100 srbských a 187 ruských vojáků. Na hřbitově v lese vedle samotného lágru je pohřbeno ještě 1600 Srbů a kolem 100 Rusů. Zemřelo také zde kolem 3000 Italů.

Zajatecký tábor stavěli ruští zajatci, vojáci zajatí na východní frontě. Když lágr dostavěli tak přiváděli Rakušané srbské a italské zajatce. Srbsští vojáci byli většinou zajatí na Ceru a Kolubari v západním Srbsku, kde se probíhaly bitvy. Vedle Srbů, Rusů a Italů, byli ještě Rumuni, Litevci a ostatní národy. Ale jenom Srbů tady bylo nejvíce a jediné mezi Srby byli civilisté, které rakouská armáda spolu s vojáky zajala a přivedla do Jindřichovic. Nejstarší civilista který tady zemřel, byl pravoslavný kněz a bylo mu 92 let. Nejmladší byl jeho vnuk a tomu bylo pouhých 8 let.

Zajatci tady neumírali v plynových komorách jako během druhé světové války, ale umírali na nemoci a vyčerpání. Zajatci pracovali v obtížném kamenolomu, stavěli železnice, silnice, regulovali potoky, a také stavěli místní chemickou továrnu v městě Sokolov. Každý den šli pěšky do Sokolova vzdáleného 25km a pak se vyčerpání vraceli do tábora. V táboře byla špatná strava, nemoci, zejména tyfus a tuberkulóza. Aby se šíření nákazy předešlo bylo zapotřebí alespoň nejnужnější základní hygienické podmínky, jako na příklad mýdlo, sprchu atd. Toto však rakušané nedovolili. V zimě zajatci mrzli, amputace nohou a rukou byly zcela běžné. Každý den umíralo kolem 40-ti zajatců a byli pohřbíváni do společných hrobů po 20-25 zemřelých. Nestačili se vyrábět rakve, takže v rakvích zemřelí byli rovnou odnášeni na místní hřbitov, kde je vysypali z rakve do hrobu. Rakve byly opětovně používány pro další zemřelé. Stávalo se často, že ti kteří dnes nesli rakve s mrtvými, druhý den sami byli nesení a pohřbeni.

Návrh na vybudování kostnice - mausolea v Jindřichovicích předložil církevní inspektor Milivoj Cvrčanin v roce 1925 a zároveň dal návrh, aby se mausoleum vybuodovalo v místě bývalého vodojemu, který sloužil pro zajatecký tábor. Exhumace kosterních pozůstatků probíhala v letech 1926 až 1931 a bylo exhumováno 7.100 srbských a 189 ruských zajatců z jindřichovického tábora, z Chebu a z Plané u Mariánských Lázní. Pozůstatky každého ze zemřelých byly vloženy do zvláštní rakvičky (70 x 30 x 30 cm). Prvním správcem mausolea se stal místní zedník pan Borůvka, kterému jugoslávský stát vyplácel 1.400 dinárů každý měsíc. Dne 8. července 1931 se konala pod záštitou T.G. Masaryka, prezidenta ČSR, a krále Jugoslávie Alexandra Karađorđeviće slavnostní vysvěcení mausolea. Přítomni byli z Jugoslávské strany: jugoslávský vyslanec jako zástupce krále, za jugoslávskou vládu ministr dr. Kralevič, generál Milovanič, náčelník generálního štábu jugoslávské armády, několik jugoslávských senátorů a poslanců v čele s Herbarem a Miloševićem, zástupci města Bělehradu, zástupci srbského Sokola a další hosté. Z československé strany: generál Vyškovský, ministr obrany, který zastupoval prezidenta ČSR a rovněž čs. vládu, generál Syrový v čele většiny počtu čs. důstojníků, a mnozí další vedoucí činitelé čs. veřejného života. U mausolea nastoupili v plné zbroji čs. vojáci a legionáři. Z království Jugoslávie v čestné strážii byla vojenská akademie, zástupci jugoslávského námořnictva a poddůstojnická škola. Setkání se zúčastnily i obrovské zástupy přihlížejících lidí, které se sjely ze širokého okolí. Po doznění jugoslávské a čs. hymny sloužil zádušní mši nišský zástupce patriarchy Dositej společně s podkarpatským vladkyou Damaskynem, ruským vladkyou Segejem a vladkyou v Československu Gorazdem. Poté byly položeny věnce od prezidenta T.G. Masaryka a krále Alexandra se slovy: „Děkuji obětem za národní osvobození.“ Bylo položeno celkem 30 věnců, mezi nimi věnce od čs. parlamentu, všeslovenského i čs. Sokola, od obce Jindřichovice a občanů. Byly přítomni i ruští kozáci z řad ruské emigrace v Československu. Nišský vladka Dositej jménem patriarchy vysvětil kostnici-mausoleum s posmrtnými pozůstatky obětí zajateckého tábora a pokropil je vodou ze sedmi srbských řek jako symbol smutku a slz příbuzných a občanů Srbska, a mluvili ještě další představitelé jak z jugoslávské, tak i z československé strany. Všichni zdůraznili přínos srbského národa při obraně práv evropských národů a někteří z nich připomněli, že to byl právě srbský národ, který již ve středověku bránil Evropu proti tureckým vpádům, a od nepaměti přinášel nesmírné oběti, prožíval značné utrpení.

Je nutné říci, že mauzoleum-kostnice v Jindřichovicích vysvětili dva ze čtyř pravoslavných biskupů, kteří později byly pravoslavnou církví svatořečeni a pravoslavnou církví považováni za svaté. Byl to český vladka Gorazd, který byl Němci zastřelen v Praze v Kobylisích, když v katedrálním chrámu v Praze ukrýval parašutisty z Anglie, kteří zavraždili říšského protektora Haydricha. Druhý byl nišský vladka Dositej, který byl chorvatskými ustašovci umučen a zabit v lágru Jasenovac.